

Določanje kandidatov za ljudskega poslanca

Delo kandidacijskih konferenc je večinoma končano in tako v večini primerov vstopamo v tretjo fazo postopka za kandidiranje zveznih in republiških ljudskih poslancev — sklicivanje zborov volivcev zaradi določitve kandidatov za ljudskega poslanca. Zakon izhaja iz tega, da mora opravljanje tako važne funkcije, kakor je predlaganje kandidatov za ljudskega poslanca, pripadati rednim zborom volivcev. Ker omogoča volilni zakon volitve istega dne tako za zvezni zbor kakor za republiški zbor in ker se bodo volitve ta-

ko izvedle, je mogoče tudi predlaganje kandidatov za ljudske poslance izvršiti na istih zborih volivcev pod pogojem, da vodijo izvedbo volitev posebni volilni odbori kakor tudi, da se tudi druga volilna dejanja opravijo ločeno. To enako velja tudi v primeru, če so istega dne volitve v zbor proizvajalcev zvezne ljudske skupščine in zbor proizvajalcev ljudske skupščine ljudske republike. Na tem zboru volivcev določijo v postopku kandidiranja ljudskih poslancev volivci dokončno kandidate za ljudskega poslanca.

Kvorum za izvedbo zborov volivcev

Dolžnost sklicanja zbora volivcev zaradi določitve kandidatov pripada predsedniku občinskega ljudskega odbora oziroma pooblaščenemu zastopniku gospodarske organizacije. Vabilo na zbor volivcev se objavlja, da bi bili vsi državljani obveščeni o dnevu, kdaj bodo, in da bi se tako političnim in državnim organizacijam nudila možnost, da lahko pravočasno izvedejo politične priprave za zbor volivcev. Če bi ta zbor ne bil sklican v določenem roku, določa zakon pravico in dolžnost okrajne volilne komisije, da skliče nesklicane zbor volivcev.

Za izvedbo zbora volivcev določa zakon, da je za njegovo delo potreben kvorum. Čeprav teži zakon za tem, da bi temu zboru prisostvovalo čim večje število volivcev, znaša ta kvorum najmanj desetino skupnega števila volivcev s področja, za katerega je sklican zbor, vendar to število ne more biti manjše kakor 50. V primeru, da je skupno število volivcev na področju, za katerega je sklican zbor volivcev, manjše od 120, se lahko zbor volivcev izvede, če je navzoča najmanj tretjina skupnega števila volivcev s tega področja. Ta kvorum je nujen pogoj za delo zborov volivcev in za sprejem polnoveljavni odločitve o predlaganju kandidatov. Zaradi važnosti določb o kvorumu je potrebno pred začetkom dela zborov volivcev ugotoviti število navzočih volivcev, ki je posebno važno pri glasovanju. Politične organizacije si bodo nedvomno prizadevale, da bodo ti zbori volivcev čim bolj množično obiskani in da bo na njih popolnoma prišla do izraza volja volivcev glede določitve kandidatov za ljudskega poslanca.

Določitev dnevnega reda

Dnevni red določi zbor volivcev sam, toda ta dnevni red mora, ne glede na to, ali gre za določitev kandidatov za zveznega ali republiškega ljudskega poslanca, obvezno vsebovati: 1. sporočilo in razpravljanje o predlogu za kandidate, ki ga je sprejela kandidacijska konferenca,

in 2. določitev kandidatov. Glede na okoliščino, da bodo volitve zveznih in republiških ljudskih poslancev sočasno, bo prišel do izraza poseben politični značaj teh zborov volivcev. Na zboru se najprej določi dnevni red za kandidate za zvezno ljudsko skupščino, a zatem in ločeno dnevni red za kandidate za republiške ljudske poslance.

Razpravljanje o predlogih kandidacijske konference

Na zborih volivcev, sklicanih zaradi določitve kandidatov se bo praviloma razpravljalo o dveh predlogih, dveh posebnih kandidacijskih konferencah: o predlogu kandidatov za zvezne ljudske poslance in o predlogu kandidatov za republiške poslance. Pri tem je važno poudariti, da je treba ves postopek glede razpravljanja o predlogu za določitev kandidatov za ljudskega poslanca ene kandidacijske konference ločiti od razpravljanja o predlogu, ki ga predloži druga kandidacijska konferenca, in to tako, da se najprej konča razpravljanje o predlogu in glasovanje o predlogu kandidacijske konference za določitev kandidatov za zveznega ljudskega poslanca, nato pa se razpravlja in glasuje o predlogu kandidacijske konference za določitev kandidatov za republiškega poslanca.

Razpravljanje o predlogu kandidacijske konference se opravi tako, da se posebej razpravlja o vsakem kandidatu, in to po vrsti po največjem številu glasov, ki so jih dobili na kandidacijski konferenci. Pred razpravljanjem o predlogu seznanjeni predsedujoči zbor volivcev z obrazložitvijo kandidacijske konference, ki ga je dala za posameznega kandidata, pri čemer se omeji samo na njene razloge.

Določitev kandidatov se opravi tako, da se zbor volivcev z glasovanjem izjavi, ali sprejme kandidate, ki jih je predlagala kandidacijska konferenca. Ob tej priložnosti lahko glasujejo samo tisti volivci, ki so nastanjeni na področju, za katerega

je bil sklican zbor volivcev, oziroma tisti, ki pripadajo gospodarski organizaciji, za katero je sklican zbor volivcev. Za kandidata zbora volivcev se šteje tisti, ki je dobil absolutno večino glasov navzočih volivcev.

Zaradi zagotovitve aktivne vloge zborov volivcev v postopku kandidiranja je posebno važno, da lahko svobodno odločajo, ali bodo sprejeli kandidate, ki jih je predlagala kandidacijska konferenca, ali pa bodo namesto njih določili druge kandidate. Če bi te pravice ne priznali zboru volivcev, bi to očitno slabilo njegov pomen in vlogo v postopku kandidiranja. Iz tega razloga je določeno, da izvoli zbor v primeru, če ne sprejme nobenega kandidata, ki ga je predlagala kandidacijska konferenca, posebno kandidacijsko komisijo z nalogo, da mu predlaga nove kandidate.

O delu zbora volivcev se piše zapisnik. Ker bodo praviloma na istem zboru določeni kandidati tako za zvezne kakor za republiške ljudske poslance, je treba ločeno pisati tudi dva zapisnika. Ta zapisnika naj vsebujeta vse tiste prvine, ki jih določa zakon. Na podlagi teh zapisnikov se sestavijo predlogi za kandidate, in to poseben predlog kandidatov za izvolitev zveznih, a poseben predlog za izvolitev republiških poslancev. To je potrebno posebno zato, ker so ti predlogi drug od drugega neodvisni, kakor tudi zato, ker jih je treba predložiti različnim okrajnim volilnim komisijam. Tako sestavljen predlog kandidate se predloži pristojni okrajni volilni komisiji 21 dni pred dnem, ki je določen za izvedbo volitev.

Pogoji za kandidata

Važna novost novega volilnega zakona je v določanju pogojev, kdaj se šteje kandidat, ki so ga predlagali posamezni zbori volivcev, za kandidata teh zborov. Kandidati, ki so jih predlagali posamezni zbori volivcev, ne postanejo avtomatično polnoveljavni kandidati teh zborov. Glede na dejstvo, da je število volivcev na posameznih področjih, za katere se izvajajo zbori volivcev, zelo spremenljivo, je potrebno, da bi postal neki kandidat polnoveljavni kandidat zborov volivcev, da ga je predlagala najmanj četrtina vseh volivcev volilnega okraja ali zbori volivcev, ki obsegajo najmanj četrtino vseh volivcev, ki so vpisani v volilni imenik na področju volilnega okraja. Za kandidata zborov volivcev se potemtakem šteje vsak tisti kandidat, ki izpolni enega izmed teh določenih pogojev, ker stoji zakon na stališču, da uživa kandidat v obeh primerih podporo večjega števila zborov volivcev. Tako se doseže večja vskladitev ustreznih pogojev za kandidata splošnih zborov volivcev in pogojev za kandidate za zbor proizvajalcev v gospodarskih organizacijah.

S predložitvijo kandidatov se konča tudi kandidacijsko delo. V dosedanjem političnem delu v zvezi z bližnjimi volitvami so imele posebno vidno vlogo politične in družbene organizacije. Gotovo je, da bo tudi v končnih opravilih tega postopka prišlo do največjega mogočega angažiranja naših delovnih ljudi in da se bodo kakor doslej opredelili za tiste kandidate, ki bodo znali najbolje varovati naše skupne in splošne interese, s tem pa tudi interese posameznega kraja. M. D.